

Mjezynarodny sympozij wo ciwilnej towaršności a kubljanju

Maćeršćinje wjetšu kedźbność wěnować

Zhorjlec (ML/SN). Na wjele aktiwitow na polu serbskeho kubljanja w Hornjej a Delnjej Łužicy kaž na projekt Witaj a 2plus pokaza dr. Jana Šolćina z Budyskeho Serbskeho Institutu w swojim přednošku na mjezynarodnym sympoziju „Serbska ciwilna towaršnosť a kubljanje“ minjeny pjatk popołdnu w Zhorjlcu. Wědomostnicy ze sydom krajow zaběrachu so w Instituče za kulturnu infrastrukturu Sakskeje znowa z prašenjemi serbstwa a bikulturnosće we lužiskej domiznje. Wo določnišim wuradźowa-

nju pod nawodom institutneho direktora prof. dr. Matthiasa Theodora Vogta je naš dženik hižo aktualnje rozprawjał.

Dr. Jana Šolćina poda najprjedy stawizniski přehlad wo wuwicu serbskeho kubljanja w zašłym lěstotku a rozložil tuchwilne položenje, při čimž skedźbni tež na wšelakorosć šulskeju systemow w Sakskej a Braniborskej a na wuspěchi projekta Witaj w předšulskich kubljanjach. Trěbna je hišće lěpša koordinacija tójšto aktiwitow na tutym polu, wosebje wusměrjena na wobsah kubljanja. Tež

dalšej kwalifikaciji pěstowarkow a wučerjow ma so wjetša kedźbnosť wěnować, wona wuzběhny.

Zamołwity za serbske prašenja wokrjesa Dubja-Blóta Herbert Schirmer bě do toho jara wobšěrnje položenje serbskeho kulturneho žiwjenja a aktiwitow w Delnjej Łužicy analizował. Při tym pokaza na to, zo so lětnje wjac hač tysac młodostnych, organizowch w 29 młodžinskih skupinach Domowiny a towarštwach, wo pěstowanje serbskich nalož-

(Dale na stronje 2)

Tójšto rjanych skulptur a dalšich twórbow z drjewa, zornowca a pěskowca je w minjenym tydźenjoma na Miłočanskej mjezynarodnej džěłarničce nastalo. Tute mózachu sej hosćo wčerawše finisaže wobhladać. Wojciech Jaczewski z Pólskeje je při Miłočanskej skale z drjewa Krabata narězbaril, kotryž móža sej zajimcy za 1 000 eurow pola njeho kupić. Foto: SN/M. Bulank

Tři chóry na zhromadnej džěłarničce Z Janom Staněkom so derje džěła

Budyšin (CRM/SN). „Z mojih zapiskow wuchadźa, zo mamy tu džensa čěskeho přecela Jana Staněka hižo šesty raz jako dirigenta mjez nami“, praji wčera popołdnu Christian Heindel z předsydstwa založby Tuchorska cyrkej před wulkej ličbu wopytowarjow koncerta w historiskim Božim domje při Lubijskej dróze. Zakónčacy koncert chóroweje džěłarnički wuhotowachu tři regionalne cyłki. Serbski chór Budyšin dirigowaše tónraz wučerka hudźby Romana Görlichowa, holći komorny chór Budyskeje hudźbneje šule kaž tež Komorny chór Wojerocy nawjeduje hižo wjele lět znata Budyska dirigentka Anita Däbritz. Wšitke

tři lajske čělesa předstajichu so najprjedy ze swojskim programom.

Budyski holći chór zanjesa ze swojeho repertoira sakralne twórbu, ale tež sadźbu ludowych spěwow. Mjez nimi běše serbska pěseň „Jako z' swojim lubym“, a to w jara wušiknym aranžementće. 21 holcow steješe na podescě. A kaž přez cyle lěta jewja so w tutym chórze tež dale serbske wobliča.

Spěwarki chóra Budyšin wustupichu kaž přeco w čerstwje skutkowacej drasće ewangelskich Serbowkow Budyskeho kraja. Runje tak přijomnje skutkowaše tež jich serbski poskitk w zwučenej dobrej spěwnej kulturje. Wojerowski měšany chór pak předstaji stare a starše wokalno-hudźbne herbstwo. Woni orientuja so ze swojej nazhonitej a wobrotniwej dirigentku runje tak na chórowej literaturje z druhich krajow a wustupuja wuspěšnje tež zwonka Łužicy.

Jako wjeršk koncerta wopokaza so wězo zhromadne spěwanje wšěch třoch chórow, hdžež předstajichu so wuslědki džěłarnički. Wubrane kruchi čěskich awtorow přednjesechu pod dirigatow Jana Staněka jednaće spěwarjow a 39 spěwarkow w originalnej rěči. Mjez nimi běše wusahowacej twórbje Petra Erbena a Leoša Janáčeka. Ale tež žortne a wjesole pěsnje stejachu na programje.

Čěski dirigent Jan Staněk (předku) wobdžěli so šesty króć jako dirigent we wobtoku koncertow založby Tuchorska cyrkej. Foto: SN/M. Bulank

Muski chór Delany na Dnju Saksow

Mittweida (SN/JaW). Na lětušim 18. dnu Saksow w Mittweidze běchu Serbja přewšo slabje zastupjeni. Jeniče Budyska Serbska kulturna informacija a muski chór Delany Łužicu tam prezentowaše. Zwjazk žurnalistow Němskeje DJV bě někotre eksmplary němskorěčneho wudaća Serbskich Nowin sobu do Mittweidy wzał. „Tute běchu hižo sobotu rozdawane“, rjekny jednaćel sakskeho krajneho zwjazka Michael Hiller.

SKI Budyšin měješe swój pawiljon na towarstwowej mili. „Ludzi drje je wjele, zajim za naše poskitki pak skerje snadny“, rjekny Andrea Berensmeierowa. Serbski muski chór Delany wustupi w připołdnišim času na chórowym jewišću při kampusu Mittweidaskeje wysokeje šule. Z wopytowarstwom runje wuběrny njewupadaše, dokelž bě jewišćo tróšku schowane. Horstku připošluharjow pak mózachu mužojo ze swojimi pěsnjemi přeswědčić. Žony Mittweidaskeho měšaneho chóra chwalachu sej wuběrny wurjekowanje, dynamiku a čerstwe hłosy delanskich mužů.

Na wječornym přijeću sakskeho ministerskeho prezidenta Stanisława Tilicha (CDU) a jeho mandželskeje Weroniki postrowi Tilich tež zastupjerjow partnerskich městow Mittweidy, předewšěm z pólskich Gliwic, štož činješe pólsce. Eričeje Iltgenej (CDU) podzakowa so wón za wjelelětnu skutkowanje jako prezident Sakskeho krajneho sejma a za jeho angažement za Džen Saksow.

Po Oelsnitzu wuhotuje za dvě lěće Kamjenc najwjetši swjedžen swobodneho stata. To je kuratorij Dnja Saksow sobotu w Mittweidze rozsudził. Nadžjomnje budu tam Serbja lěpje zastupjeni.

Mjezynarodna wuměłstwowa džěłarnička zakončena Z wotměnjawym programom

Miłocicy (aha/SN). Pod hesłom „Krakonoš zetka Krabata“ přewjedžena 4. mjezynarodna džěłarnička při Miłočanskej skale skónči so wčera z finisažu, kotryž dožiwi něhdže 500 zajimcow. Mjez nimi móžeše wjesnjanosta Njebjelčanskeje gmejny Tomaš Čornak rjad prominentnych hosći witać. Z afriskeho Benina bě jeho kralowska majestosć princ Bokpe z Alady mjez tym třeci króć do Njebjelčic přijěl. Tež Budyski krajny rada Michael Harig, zapósłanča zwjazkoweho sejma Marja Michałkowa (wobaj CDU) a kandidat za zwjazkowy sejm Reiner Deutschmann (FDP), kotryž je tež předsyda Krabatoweho towarstwa, nařadźechu připřiznawace słowa organizatorom, wuměłcam a pomocnikam za přewšo poradźenu džěłarničku. Cyłkownje 22 wuměłcow z Čěskeje, Pólskeje a wězo z Němskeje,

mjez nimi Serbaj Jadwiga Delenkec a Alojs Šolta, je w běhu minjenemu tydźenjow stworiło kedźbyhodne wuměłske džěła ze železa, zornowca, pěskowca a wšelakorych družin drjewa.

Milenka Rječcyna wčerawši kulturny program serbsce a němsce moderěrowaše a připowědži jako přerjnu džiwadlowu skupinu staršich pěstowarskich džěci Ralbičanskeje pěstowarnje „Dr. Jurij Mlynk“. Woni zahrachu k wjeselu přitomnych serbsce bajku „Blidko, kryj so“. Muski chór Delany pod nawodom Michała Jancy zanjesa w zwučenej dokonjanosći nimo serbskich a němskich pěsnjow tež štuki ze susodnych słowjanskich krajow. Hudźbna kapała z Heřmanic, Praskje studentske džiwadlo kaž tež skupina Iskra z wohnjowej show do wohnjostrojaka wotměnjawemu programej přinošowachu.

TELEGRAM

Do rjadow młodžiny přiwažci

Chróscicy/Njebjelčicy. Do rjadow młodžiny je wčera w Chróscicach farar Gabriš Nawka 19 holcow a hólcow wosady přiwaž. Tež w Njebjelčicach je farar Beno Jakubaš na wčerawšej Božej mši jednaće młodostnych přiwaž. W předowanju wón jich a wosadnych namolwi swoj sluch wótrčić, tež za Božu stwórbu. Kemše su młodostni wobuju wosadow spěwnje a hudźbne wobrubili.

Swjedžen w pěstowarni

Němcy. Dospołnje wobnowjenu Witaj-pěstowarnju Pumpot přepodadza srjedu, 9. septembra, w Němcach. Swobodny stat Sakska, město Wojerocy a Serbske šulske towarstwo, kotrež je nošer předšulskeho zarjadnišća, su za wobnowjenje 250 000 eurow přewostajili. Jednaće regionalnych předewzaćow bě na džěłach wobdžělenych. Něhdže 900 hodžin běchu starši pomhali. Pěstowarnja skići nětko džesać městnow wjac.

Koscowc našli

Markneukirchen. Čłowječi nop su hri-

barjo wčera popołdnu w lěsu w Markneukirchenje našli. W bliskej wokolince nařadźechu policisća pozdžišo při dalšim pytanju dalše džěle čłowječeho koscowca. Rěčnica policije rjekny, zo su to po zdaću powostanki mužů, kotrehož hižo wot lěta 2007 pytaja. Tuchwilu sledža wo přičinach jeho smjerće.

Dynamo a trenar Kaiser w krizy

Drježdžany. Po poražce 0:1 pola Borussia Dortmund II steji Dynamo Drježdžany w třećej lize na 16. městnje a je jenož hišće dyk wot zestupneho městna zдалeny. Trenarjej Ruudej Kaiserej hrozy pušćenje. Džensa je we wjednistwje Dynamy krizowe ženěženje, hdžež wo jeho přichodze rozsudža. Naslědnik Kaisera móhł Matthias Mauksch być.

Hosćicela WM 2010 přewynili

Leverkusen. Němske koparske narodne mustwo je sobotu přecělsku hru přeciwu hosćicelaj swětowych mišterstwow 2010 Južnej Africe w Leverkusenje z 2:0 dobyło. Před 29 569 přihladowarjami třělštaj wrota Gomez (36. min.) a Özil (77. min.). W kwalifikaciji za swětowe mišterstwa hraje Němska nětko přeciwu Azerbajdžanej, a w oktobru budže wšo rozsudna hra w Moskwe přeciwu ruskej wubrance.

Čěsko-serbske džiwadlo na hrodzišću

Najebać deščikojte wjedro je se jatk wječor něhdže 100 zajimcow premjeru čěsko-serbskeje džiwadoweje hry „Krabat“ wobhladało. Praska lajska džiwadlowa skupina Nepřijatelní pod nawodom režisera Petra Smyčeka je na swoje wašnje interpretowała Preuđeroweho „Krabata“ na Wotrowskim hrodzišću, kotrež bě

ze smólnicami wobswětlene. (Wjac wo tym na 4. stronje) Foto: SN/M. Bulank

POLICIJA

Bijeńca w pjekarni

Njewěšedne městno za bijeńcu bještej sej wčera rano skupinje młodostnych we Wojerocach wupytałoj. W rumnosćach pjekarnje započestaj so wobě najprjedy werbalnje rozestajeć, pozdžišo pak tež z hinašimi argumentami. Při tym bijachu 24lětnemu z pjasću wjacokróć do tyła. Młody muž móžeše skónčnje čeknyć, zrani pak so hišće při přewinjenju murje. Wón dyrbyješe so lěkarisce zastarać dać.

Přehuboko do škleńcy pohladnył je džensa w nocy muž we Wjelečinje. Jako wodzerja Škody něhdže w 1.15 hodž. zadržěchu a kontrolowachu, naměrichu pola njeho 1,72 promilow alkohola w kreji. Nimo toho so wukopa, zo njewobsedzi muž ani jězbneje dowolnosće. Nětko drje dyrbi wón z poštu sudnistwa ličić.

slónčne

WJEDRO

13 do 11 °C

23 do 25 °C

Něhdže 13 000 wopytowarjow je kónc tydzenja swjedzeń k 50lětnemu jubileju Wojerowskeho zwěrjenca wopytało a mjez druhim sokolnika Dietera Gäblera dožiwiło. Foto: U. Herzger

Finisaža wustajeńcy wo Romach w Serbskim muzeju Wo dožiwjnjach w Šutce čitali

Budyšin (ML/SN). Wosebita wustajeńca Budyskeho Serbskeho muzeja wo Romach/Cyganach „Moderni z tradicije“ je so wčera zakónčila. 4 200 wopytowarjow wobhlada sej tutu 15. meje wotewrjenu, jara informatiwnu přehladku wo nětčim žiwjenju Romow předewšm w krajach Balkana a wuchodneje Europy.

Tójšto zajimcow, mjez nimi tež městopředsyda Zwjazka serbskich wumělcow Detlef Kobjela z mandželskej Mariju, bě sobotu nawječor na wulce poradzenju finisažu přišlo. Předsydku Spěchowanskeho towarstwa Serbskeho muzeja dr. Elka Černokožewa dżakowaše so wutrobnje wuhotowarjam wustajeńcy Fabiane Jacobsej, jeho mandželskej Tezezy a muzejownikaj Janej Bartej za jich wulki angažement. „Prócowanje Serbskeho muzeja, tež druhe narodne mje-

šiny předstajić a jich položnje přirunować, je chwalobne. Romojo, kotřiž su jako mjeńšina w mnohich krajach w stajnej kooperaciji z druhimi ludami žiwi, so za to derje hodža“, wona wuzběhny.

Někotři z pjatnaće Lipsčanskich studentow, kotřiž w awgusće 2007 tři tydźenje pola makedonskich Romow w Šutce pola Skopjeho přebywachu, čitachu za wčerawšim přewšo zajimawe wujimki ze swych přinoškow wo pisanosći a mnohokulturnosći tutoho najwjetšeho europskeho sydlišća Cyganow. Přinoški su wozjewjene w knižce wo jich wopyće pola Romow, Aškalijow a Egyptowčanow, kaž so tamniši Cyganojo mjenuja.

Z temperamentnymi a luboznymi pěsnjemi Cyganow staj Beate Tarrach a Reinhard Simmgen ze Sowrječanskeho Wrobloweho dwora hosći zahoriloj.

Na židowsku wosadu spominali

Z modlenjom kadiša su ewangelscy a katolscy křesćenjo wčera na Budyskim židowskim pohrjebnišću na zamordowanych a wuhnatych člonow Budyskeje židowskeje wosady spominali. W septembru 1990 běchu tutu tradiciju do žiwjenja zvolali. Z kadišom wopominaja Židža po wšm swěće swych njebohich přiwuznych. Dokelž pak so za mnohich w Budyšinje pochowanych Židow džensa hižo ničto njemodli, činja to Budyšenjo z pomocu Praskeho kantora Michala Foršta (na wobrazu), kotřiž je runja druhim kamuški na narowne kamjenje položil. Foto: E. Sprigade

Trójce česko-serbske džiwađlo widzeć było

Najebać dešć „Krabata“ předstajili

Wotrow (ČS/SN). Byrnjež so kaž z kanow lašo, zwazi so nimale 100 zajimcow pjatk wječor na Wotrowske hrodzišće. Lajska džiwađlowa skupina Njepřijatelnj z Prahi předstaj tam přeni raz swoju interpretaciju Preußleroweho „Krabata“. Pod nawodom režisera Petra Smyczeka, kotřiž bě z dżobom skupinu založil, zdobychu sej hrajerjo ze zasakłej wjedrowej njepodwólności, ale bóle hišće z wulkotnym hrajerskim wukonom dołhi přiklesk a sympatiju publikuma. Jónkrótne atmosfera Wotrowskeho hrodzišća kaž tež wušikne zasadjenje wohenja, hłowneho elementa inscenacije, tworještej scenarisku wokolinu. Mystiska česko-serbska drama w formje nadróžneho džiwađla bě wuspěšna nowinka w serbskej kulturnej krajiny.

Premjerny swjedžen z hrajerjemi a zaji-

mowanym publikumom wotmě so potym we Wotrowskim klubje O². Hač do zažneho ranja tam džiwađelnicy zhromadnje z Wotrowskej młodžinu swjećachu. Sobotu hrajaču Njepřijatelnj na Budyskim hrodže a njedželu z wulkim wothłomom při Miłočanskej skale, hdžež je hru wjace hač 250 ludźi dožiwiło.

Do wotjězda zwurazni Petr Smyczek swoj džak partneram a pomocnikam we Łužicy, předewšm pak džakowaše so Wotrowskej młodžiny, Domowinje a organizatoram Miłočanskeje rězbarskeje džělarnički. Hižo nětko zamolwici rozmyslujaja, so hłubšo ze serbskimi temami zaběrać a snano kletu nowu inscenaciju we Łužicy předstajić. Tak pytaja dale za serbskimi džiwađlowymi kruhami a přeja sej wjetšu zhromadnosć ze serbskimi lajskimi čělesami.

Byrnjež so pjatk wječor dešćowało, njeje so něhdže sto zajimcow wotđerzeć dało a je na Wotrowske hrodzišće přišlo, zo bychu česko-serbsku hru džiwađloweje skupiny Njepřijatelnj wo Krabate dožiwiło. Foto: SN/M. Bulank

Z pisanim swjedženjom na 50lětnu wobstaću zwěrjenca dopominali

Bjez pomocnikow njeby wuwice móžne bylo

Wojerecy (UH/SN). Wopyt Wojerec je so kónc tydzenja hnydom wjacekrótne zadanił, přetož do 14. měščanskeho swjedženja bě 50lětny jubilej zwěrjenca zapřijaty. W mnohich rozmołwach bě slyšeć, zo njeby so zwěrjenca tak wulkotnje wuwil, njeby-li dosć čestnohamtskich pomocnikow bylo a předewšm njeby-li zwěrjencoweho towarstwa bylo.

Tole připózna tež dr. Monika Häfner, mjeztym léto direktorka zwěrjenca, sobotu na wosebitym zarjadowanju, hdžež džakowachu so sponsoram, spēchowar-

jam a kmótam zwěrjatow. K tym, kotřiž přeprašenje rady sčehowachu, slyšachu Heinz a Gisela Oerlein, kotrajž kmótritaj hižo něšto lét wopicece, Henningec swojba z Hór, staraca so wo módreho papagaja, a Burgunde Schauwe, kmótra afriskeje antilopy.

Mjeztym zo bě sobota předewšm pisanej zabawje wěnowana, steješe wčera njedželu 15. němski coologiski džen w srjedžišću, zaběracy so hłownje ze zwěrjatami a jich hladarjami. Tójšto ludźi wobdželi so na wodženju po zwěrjenca

z Thomasom Arndtom, kotřiž zajimcam mjez druhim jědžny plan jednotliwych zwěrjatow rozložil. Tež Łutowski sokolnik Dieter Gäbler bě ze swym psom a ze sokolom Timmijom z hosćom a wo swym zajimawym hobbyju rozprawješe. Při tym so pokaza, zo njeje to jenož jara naročna, ale předewšm zamolwita wólnočasna zaběra. To spózna tež jednacelětna Nathalie Riedel z Budyšina. Wona bě z mačerju ekstra do Wojerca přijela a smědžeje sokoła samo raz z rukajcu na ruku wzać.

5. muzejowa nóc w Delnjej Łužicy so wotměła

Rjany wjesny swjedžen w Hochozy a druhdže

Baršć (HA/SN). Po hižo dobrej tradiciji předstajichu so sobotu na wosebite wašnje muzeje, burske a domizniske stwy we wokrjesu Sprjewja-Nysa. Hižo 5. raz zasobu wotmě so „muzejowa nóc“, w kotrejž mějachu za wopytowarjow přihotowane hódne wustajeńcy, projekty a zarjadowanja. Na tym wobdželi so cyłkownje 32 wjetšich a mjeńšich muzealnych zarjadnišćow. Mjez nimi běchu tři zwonka wokrjesa: Choćebuski Serbski muzej, muzej jutrownych jekow w Zabrodže a „Galerija“ w pólskim Gubiny.

„Zajim bě tónraz hišće wjetši hač loni, hdžež zličichmy něhdže 3 000 wopytowarjow w muzejowej nocy“, hódnoće Kerstin Kosakowa, zamolwita za serbske naležnosće we wokrjesu. Serbskim Nowinam wona rjekny, zo su we wjetšinje wobdželenych muzejow a burskich stwow serbske regionalne stawizny wulku rólu hrali.

Krajny rada Dieter Friese (SPD) wote-

wrě létušu 5. muzejowu nóc w Grodkowskim wokrjesnym muzeju, při čimž wuzběhny wón pilne džělo muzealnych zarjadnišćow.

Zarjadowanja 5. muzejoweje nocy běchu jara wšelakore. W Hochožanskim domizniskim muzeju „Kolasko“ wuhotowachu pisany program kołowokoło bėrnów. W Turjanskim wjesnym muzeju pokazowachu wopytowarjam spódnju drastu, kotruž běchu so holcy a žony w dawnych časach woblékali. W Dešnjanskim domizniskim muzeju zawjeseli pėsnjer Bernd Pittkunings ludźi ze swym kabaretnym programom. A w domizniskim muzeju Wjelcej předstajichu přeni kroč serbske drasty.

Před Hochožanskim domizniskim muzejom předstajichu žony wopytowarjam, kak su ludžo přjedy na wsach bėrny kopalj. Foto: HA

Swójbne pućowanje ewangelskeho towarstwa

Kulturny program nowosć był

Wužek (TB/SN). Mjeztym hižo sedmy raz je Serbske ewangelske towarstwo wšitkich Serbow a dalšich zajimcow na

swoje lětnje pućowanje a na serbski swjedžen do Wužeka pod Čornobohom přepryso. Sobotu pućowachu při nazymskim wjedrje dohromady dwanaće dorosćenych, mjez nimi

Ze swojej kubłarku Weroniku Nowotnej předstajichu Bukečanske Witaj-džěci we Wužeku zabawny program. Foto: E. Sprigade

farar Christof Rummel, a dwanaće džěci w starobje pjeć do 14 lét na Čornoboh.

Nawróciwši so po štyrjoch hodžinach wotměchu na Pawlicke/

Dejkec dworje nutnosć pod hołym njebjom z něhdže 60 přitomnymi. Wujedženja serbskeho superintendenta Jana Malinka zložowachu so na maćiznu, wobjednanu létsa na nabožnym tydženju serbskich ewangelskich džěci w Ebersdorfje pola Lubija. Młódše džěci pokazachu džiwađlowu hru wo zhubnym synu, starše předstajichu žiwjenje Jana Křćenika.

Nowosć kónctyždenskeho zetkanja bě kulturny džěl. Tón zahajichu Witaj-džěci Bukečanskeje pěstowarnje z programom, nazwučowanym wot kubłarki Weroniki Nowotnej. Napjatosć holcow a hólcow, před telko ludźimi w serbskej rěči wustupić, běše wočiwidna. Čim wjetše bě jich wjeselo, jako publikum při spēwje „Zady našeje“ pjecy“ mójnje sobu spēwaše.

Na wječorny program bě sej Serbske ewangelske towarstwo skupinu Přezpólni přepryso. Třo hudźbnicy a wosom spēwarjow pod nawodom Fabiana Kaulfürsta zamóchu wjace hač 100 přisluharjow ze spēwanjom starych, často njeznatych ludowych pėsnjow zahorić. Ze zhromadnym spēwanjom při wohenju swjedžen wuklinča.